

(філодендрон (*Philodendron* sp.), монстера (*Monstera* sp.), фікус (*Ficus* sp.), тетрастігма (*Tetrastigma* sp.) та ін.). Їхня основна функція – це стримувати поширення механічної пилу, газів, аерозолів та інших речовин, що забруднюють повітря приміщень, сприяти гасінню шуму і захищати основну рослинну групу від шкідливого впливу середовища;

□ структурні – рослини з листками, стеблами, квітами різних форм, що утворюють фітокомпозицію (основні і допоміжні). Вони можуть розміщуватися за захисними рослинами (основні: спатифілум (*Spathiphyllum* sp.), zamiokulkas (*Zamioculcas*), гарденія (*Gardenia* sp.), банан (*Musa* sp.); допоміжні: пеперомія (*Peperomia* sp.), фікус карликовий (*Ficus pumila* L.), зебринна висяча (*Zebrina pendula* Schnizl.), традесканція (*Tradescantia* sp.) та ін.);

□ рекреаційні – види, що характеризуються фітонцидною активністю, здатні знешкоджувати патогенну мікрофлору приміщень і позитивно впливати на нервову, дихальну і серцево-судинну системи людини (пеларгонія (*Pelargonium* sp.), розмарин (*Rosmarinus*), мірт (*Myrtus*), лавр (*Laurus*));

□ ефектні – яскраві декоративно-квітучі і декоративно-листяні рослини, здатні викликати у людини певні емоційні та естетичні почуття і переживання (антуриум (*Anthurium* sp.), азалія (*Azalea* sp.), цимбідіум (*Cymbidium* sp.), пахіра (*Pachira*)).

За емоційним впливом і розташуванням в інтер'єрі фітозони умовно можна поділити на такі категорії [2; 3; 4]:

□ рівномірного або нейтрального впливу – це рослинні групи без яскравих акцентів, вони не викликають сильних емоцій, здебільшого виконують захисні функції;

□ наростаючого враження – у фітокомпозиції поступово від однієї до іншої підсилюється ефект декоративності, який найдовершенішим є у якомоусь конкретному центрі будівлі. Наприклад, групи вздовж коридору підводять до зали засідань, виставкової зали або зимового саду;

□ імпульсного враження – рослинні групи розміщують поступово так, щоб ефект декоративності мав стрибкоподібний характер, а відповідно емоційний вплив був то наростаючим, то спадаючим;

□ раптового враження – це фітогрупи, які розташовують у вестибюлях і холах перпендикулярно до траєкторій руху людей так, щоб ефект декоративності композиції несподівано викликав почуття подиву, зачарування;

□ багатопланового враження – це об'ємна рослинна група, яку можна оглянути з різних точок огляду і при цьому побачити різні природні фрагменти, емоційне враження від них весь час змінюватиметься. Як правило, це зимові сади і великі ландшафтні фрагменти.

Отже, фітокомпозиція у дизайні інтер'єрів є своєрідним художнім витвором, який створюють враховуючи не лише природні вимоги рослин до умов середовища, а й біоестетичну характеристику як окремих якостей рослини, так і усієї композиції загалом. Групи рослин в приміщенні – це не лише елемент декоративного оформлення, а й частина живої природи, тому їх варто проектувати за природним ландшафтним принципом, який має бути позбавлений штучності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Иванченко В. А. Фитозергономика / В. А. Иванченко, А. М. Гродзинский. – К.: Наук. думка, 1989. – 296 с.
2. Крупкіна Л. І. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни фітодизайн закритого середовища (дія студентів ВНЗ, III-IV рівнів акредитації, які навчаються зі спеціальностей напряму 1304 «Лісове і садово-паркове господарство» ОКР «Магістр». – К.: Видавничий центр НАУ, 2007. – 61 с.
3. Степаненко О. Г. Растения для жилых, служебных и производственных помещений // Растения для декоративного садоводства Таджикистана. – М.: Изд-во «Наука», 1986. – 493 с.
4. Чхартишвили Н. К. Озеленение интерьера / Н. К. Чхартишвили, В. В. Снежко. – К.: Будівельник, 1990. – 80 с.

Мельничук Ю.

Науковий керівник – доц. Маркович М.Й

ФОРМУВАННЯ МАЛИХ ЛАНДШАФТІВ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА

Постановка проблеми. Садово-паркові об'єкти України є невід'ємними компонентами архітектурного простору. Питання відновлення та формування ландшафтного середовища лишається одним із принципових і потребує від фахівця тактового наукового вирішення. Враховуючи його багатогранність, слід особливо виділити важливість вирішення рекреаційного аспекту, формування нових садів та парків, які відповідають сучасним соціально-економічним і архітектурно-планувальним вимогам. Для дизайнера, який працює в галузі проектування ландшафтів актуальним є питання вдалого вирішення загальної концепції об'єкта. Однак переважно ландшафтні проекти зводяться до розбиття доріжок на території та встановлення ліхтариків вздовж них, або проєктант старанно підбирає рослинний асортимент, забуваючи про головну мету свого проєкту. Малі архітектурні форми в більшості проєктних рішень не підпорядковуються стилю генплану та будівель, біля яких вони знаходяться. Тому питання створення та дотримання концептуальної ідеї проектування скверів та малих парків в міському середовищі очевидні. Актуальність дослідження полягає у науковому визначенні питань, що виникають при формуванні малих просторів і потребують фахового розв'язання.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Формування невеликого ландшафтного середовища має свої специфічні особливості. Так, сьогодні за умов територіального дефіциту міських площ можливим є формування малих ландшафтів (сад, сквер, бульвар). Міський сад, сквер, бульвар та

інші елементи «живої» структури міста вирішуються, як правило, за принципами міського саду, в основі яких-планувальна організація невеликих ландшафтних територій. Міським садом прийнято вважати незначний за площею (від 0,5 до 10-20 га) природний ландшафт, побудований за законами композиції та пристосований для відпочинку міського населення [1 ст.3].

Міські сади поширені в групах житлових будинків мікрорайонів та громадських центрів. Формуванню невеликих за площею ландшафтних територій присвячено чимало наукових праць як у нашій країні, так і за кордоном. Питання історичного формування садових об'єктів більшою чи меншою мірою досліджували фахівці XIX століття А.Т.Болотов, А.А.Регель, В.І.Собачков, І.М.Снегірьов, П.О.Шторух, О.А.Шишкін.

Окремі аспекти композиційно-планувальної організації історичних та сучасних міських ландшафтів висвітлювали у своїх працях Л.П.Александров, Н.І.Архипов, В.В.Бабуров, Е.С.Балашкіна, В.В.Бауліна, А.Н.Белкін, О.К.Блиновський, І.О.Богова, Ю.О.Бондар та інші.

Метою статті є огляд та аналіз проектів дизайну архітектурного середовища міського простору.

Виклад основного матеріалу. Ландшафтна композиція міського саду або скверу являє собою систему взаємозв'язків основних його елементів (рослин, рельєфу, водойм, споруд та малих архітектурних форм), об'єднаних спільною просторовою ідеєю.

Що таке ландшафтний проект – благоустрій території з подальшим її озелененням чи частина архітектурного мистецтва? Сади та парки завжди були тісно пов'язаними із соціальним устроєм епохи, філософським світосприйняттям, з культурними та естетичними запитами суспільства, з побутом та укладом життя населення. Садове мистецтво поєднує в собі різні види мистецтв садівництва відповідно до кліматичних умов місцевості, архітектуру, живопис, поезію, музику, театр. Тільки вивчення взаємозв'язків явищ природи та життя людини у різні історичні періоди та намагання адаптувати вдалі прийоми з минулого у сучасному проектуванні допоможе вирішити проблеми садів та парків та створити відповідне комфортне середовище перебування в них [4.ст 5].

Для цього необхідно з підвищеною увагою ставитися не тільки до загальної планувальної композиції міських парків та скверів, а й до насичення їх відповідними функціями, як це можна спостерігати в минулих історичних епохах і як це відбувається сьогодні у Європі та світі. Хороше розташування місцевого скверу, це те, чим живиться мікрорайон, те, що формує його вартісність.

Найбільш успішні місцеві сквери переважно не зазнають конкуренції зі сторони інших відкритих просторів з найближчого оточення. Оскільки люди у містах з усіма їхніми зацікавленнями та обов'язками навряд чи можуть пожвавити чи зробити цікавішим безмежний простір місцевого узагальненого скверу. Для цього необхідно впровадити, наприклад, велику кількість торгових центрів, променад, ігрових майданчиків, парків та невизначених територій та, щоб великий відсоток території залишився незабудованим.

Ми вже можемо побачити, що міські райони з відносно великою кількістю узагальнених скверів, як наприклад Морнінгсайд Хайтс (Morningside Heights) або Гарлем (Harlem) у Нью-Йорку, зрідка формують інтенсивні точки протягування громадськості у парках та підсилюють любов до них, так як це напротивагу роблять мешканці Північного Бостону (Boston North End), які мають своє маленьке Прадо (Prado) або мешканці району Грінвіч Вілледж (Greenwich Village), які мають Вашингтон Сквер Парк (Washington Square Park), або мешканці району Ріттенхаус Сквер (Rittenhouse Square), які мають свій власний сквер [4.ст 17]. Найбільш улюблені місцеві сквери отримують перевагу завдяки відсутності інших паркових зон поряд.

Окремі якості дизайну можуть також самі по собі змінити ситуацію. Якщо метою узагальненого місцевого скверу, який претендує на те, щоб бути точкою притягання, це привертати увагу якомога більшої кількості людей з різноманітними розпорядками дня, зацікавленнями. Складність формується різноманітністю причин, чому люди приходять до мікрорайонних парків. Навіть одна і та ж людина приходять з різних причин у різний час; деколи щоб змученою посидіти, деколи – пограти або подивитись на гру інших, деколи – почитати чи попрацювати, деколи – показати себе, деколи – закохатись, деколи – зустрітись з кимось, деколи – насолодитись динамічністю міста у прихистку, деколи – в надії на знайомство, деколи – щоб наблизитись до природи, деколи – щоб зайняти чимось дітей, деколи – щоб просто побачити, що пропонують і майже завжди – щоб бути у полі зору інших людей [6.ст 7].

Якщо ціле явище можна охопити одним поглядом, як хороший постер, і кожне місце у парку викликає такі ж позитивні емоції, як і кожне інше місце парку, середовище може стимулювати всі різноманітні використання простору та настрої. Тоді виникає причина повернутись у це середовище знову і знову.

Місцеві сквери – це інша форма використання території такого характеру. Для них найкращі центри мають набір функцій, призначених для мешканців. Достатня кількість прямого сонячного проміння та наявність затінку – ключові функції, які враховують люди. Тому питання планування, формування і реконструкції міських ландшафтів є одним з найважливіших народногосподарських завдань.

У міському ландшафті впродовж тривалого часу проблема декоративно-дендрологічного формування великих міст України була предметом вивчення лише істориків та етнографів.

У наукових працях О.І.Колесникова, робилася спроба дати відповіді на питання стосовно сучасного підходу до дендропроєктування.

Висновки. Виходячи із вище сказаного можна підсумувати що в галузі проектної практики малі ландшафтні території не відзначаються виразністю і, як правило, позбавлені національних прикмет. Вивчення соціально-просторового середовища міста доводить історичну схожість і взаємозв'язок двох полярих поселенських структур - урбанізованої і рекреаційної, у них природний каркас стає стрижневим компонентом міської рекреації, а пішохідні маршрути характеризують їх як композиційну основу міських садів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дударець В.М. Формально-композиційні вправи з формоутворення // Українська академія мистецтва. Дослідницькі та науково методичні праці. Вип.1.-К., 1994. - С.40-41.
2. Дударець В.М. Окраса буття (Українське садове мистецтво)// Українська культура. - 1997. - № 3. - С. 30-31.
1. Дударець В.М. Монастирські сади // Українська культура. - 1997. – № 8-9. - С. 34-35.
2. Дормидонтова В.В. История садово-парковых стилей (учебник) / В.В.
3. Дормидонтова. — М. : Архитектура, 2003. — 98с. 3. Доронина Н.В. Ландшафтный дизайн: Выбор стиля. Планировка и подбор растений. Дизайнерские решения / Н.В.Доронина. — М. : Фитон+, 2006. — 144с.
4. Немова Е.М. Стилистика сада / Е.М. Немова. — М. : Фитон+, 2001. — 280с.
5. Нехуженко Н. А. Основы ландшафтного проектирования и ландшафтной архитектуры / Н.А. Нехуженко. — СПб. : Нева, 2004. — 176с.

Кутрань А.

Науковий керівник – доц. Вольська С. О.

**АРХІТЕКТУРНІ МОТИВИ В ТВОРЧОСТІ ЗАКАРПАТСЬКИХ ПЕЙЗАЖИСТІВ
XX СТОЛІТТЯ**

Актуальність проблеми полягає у розкритті сутності та розвитку живопису на території Закарпатської області у XX століття, де процес становлення мистецтва суттєво відрізняється від інших регіонів України у зв'язку із етнічними особливостями та суспільно-політичними подіями в даному регіоні.

На початку XX століття територія Закарпаття була у складі Австро-Угорської імперії, що дозволяло місцевому населенню більш заглибитися у власну історію та культуру. Етнічна мова та звичаї проявлялися в роботах митців. Самобутність та щирість закарпатців, неймовірна краса карпатської землі та менталітет тогочасного життя закарбувався у вихованні майбутніх митців, що виростили на славу рідного краю. Архаїчна система уявлень про життя, про його яскраву філософію зустрінемо на роботах художників Закарпаття XX століття.

Мета статті – проаналізувати вплив розвитку Закарпатської школи живопису на творчість її представників, що зображали архітектуру в пейзажі.

Завдання дослідження зосереджується на розгляді творчості художників Закарпаття, виявленні їх манери написання пейзажів та способу передачі зображуваного в кольорі та формах.

Напрацьована віками історико-культурна маса народного мистецтва у всіх його проявах виявилася тим енергетичним та естетичним потенціалом, який спрацював як рушійний фактор для усього мистецтва Закарпаття. Народне світосприймання означало шанобливе ставлення до землі предків. Струнка система вірувань культивувала душевність. Були створені усі передумови для організації цілісної мистецької системи. І представниками, які мали достатньо вміння та знань для започаткування та подальшого розвитку художньої освіти були Адальберт Ерделі та Йосип Бокшай, які повернулися у рідні краї після навчання закордоном. Художню освіту вони здобули у Будапешті, пробували та здобували успіх у містах Європи. Рідне Закарпаття завжди повертало молодих та активних художників у свої неперевершені краї. Будучи досить різними по характеру та проявах в роботі Адальберт Ерделі та Йосип Бокшай все ж були побратимами у творчій та організаційній праці.

Основою для навчання в приватній студії, заснованій у 1927 році, були академічний рисунок, композиція та перспектива, довгий час ця школа тяжіла до декоративності, що часто бачимо у яскравих роботах художників Закарпаття. Зустрічаємо велику кількість праць з пейзажами, цьому сприяли численні пленери під час навчання у студії. Чудова природа Карпат надихала художників до творення. Архаїчні для даного краю архітектурні споруди нерідко вимальовуються на пейзажах. Художники прагнули передати рідне Закарпаття із властивими йому будівлями, що гармонійно вписувалися в сюжет краю, нагадували про його історію та традиції. У складні часи XX століття завданнями мистецької студії завжди залишалися виховання гуманізму, чеснот та певної ідеалізації.

На роботі Йосипа Бокшай «Ужоцька церква» 1936 року бачимо тематику сакральної архітектури притаманної даній місцевості. Дерев'яна церква передана у своєму давньому колориті. Пейзаж у вечірню пору передбачає зображення ясного неба, на яке насунули кілька дощових хмар, що створили видимість приглушеної кольоропередачі. Завдяки цьому старі та почорнілі стіни церкви мають вигляд темної плями на фоні неба. А передній план – трава – зображений яскравим та освітленим вечірнім сонцем, що ще пробивається крізь хмари. Добре видно, з якої сторони вітер надув хмари, такий принцип створює ефект динаміки на картині, що якимось чином оживляє ситуацію. Колористично правильно виділено білий хрест на темному тлі церкви.

На картині «Вид Ужгорода» 1928 року Йосип Бокшай зобразив краєвид його улюбленого міста. Картина не є панорамою, але захоплює багато будівель, у тому числі Ужгородський замок та основні архітектурні споруди старого міста. Детально промальовані будинки характеризують кропітку роботу над картиною. Професійна передача перспективи характерна для Йосипа Бокшай, який надавав великого значення вмінню правильно передавати просторові зображення, чого і навчав своїх учнів. Звісно, перспективна передача простору теж присутня на усіх його роботах. На даній – колористика твору відіграє велике значення для зображення багатопланового краєвиду.